

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

_____ Юлія КОЛОМІЄЦЬ

"__" _____ 2026 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

ентомології, інтегрованого захисту та

карантину рослин

Протокол №__ від "__" _____ 2026 р.

Завідувач кафедри

_____ Микола ДОЛЯ

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Карантин рослин»

_____ Сикало Оксана Олексіївна

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЗОВНІШНІЙ І ВНУТРІШНІЙ КАРАНТИН

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітня програма Карантин рослин

Факультет Захисту рослин, біотехнологій та екології

Розробник: Сикало Оксана Олексіївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Зовнішній і внутрішній карантин є обов'язковим компонентом освітньої програми з фітосанітарної безпеки, що забезпечує формування системного розуміння сучасних підходів до запобігання поширенню шкідливих організмів та захисту рослин. В рамках дисципліни студенти ознайомлюються з нормативно-правовою базою та міжнародними стандартами у сфері карантину рослин, вивчають методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, а також розробляють заходи щодо профілактики і контролю їх поширення. Значна увага приділяється аналізу фітосанітарних ризиків, прогнозуванню шляхів інтродукції та поширення шкідливих організмів, а також оцінці їхнього впливу на стан рослин і якість продукції. Окремий блок присвячено організації та здійсненню державного фітосанітарного контролю під час переміщення об'єктів регулювання через кордон і у карантинних зонах, враховуючи особливості міжнародних перевезень та інспектування. Навчальна дисципліна має прикладну спрямованість і сприяє формуванню компетентностей для ефективної реалізації заходів з карантину рослин у різних сферах аграрного сектору.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Другого (магістерського) ОП
Галузь знань	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність	Н1 Агрономія
Освітня програма	Карантин рослин
Факультет/ІНІ	Захисту рослин, біотехнологій та екології

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	16 год.
Лабораторні роботи	30 год.	16 год.

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Практичні, семінарські заняття	-	-
Самостійна робота	75 год.	88 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	-
Форма контролю	Екзамен	Екзамен

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Оволодіти порядком проведення фітосанітарного контролю імпортованих та експортних об'єктів регулювання на державному кордоні України, всередині країни з метою попередження потрапляння у країну карантинних шкідливих організмів та небезпечних шкідливих адвентивних видів. Вміти організовувати, планувати та проводити контрольні обстеження сільськогосподарських угідь з метою виявлення карантинних організмів відповідно до термінів їх розвитку та розроблених методик.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Зовнішній і внутрішній карантин» (за їх наявності)

Набуття компетентностей

СК3 — Здатність використовувати ефективні методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин

СК6 — Здатність розробляти комплексні заходи із захисту і карантину рослин для підприємств, установ, організацій усіх форм власності згідно з законодавством ЄС з питань карантину і захисту рослин

СК7 — Здатність здійснювати аналіз фітосанітарного ризику (АФР), прогнозувати шляхи інтродукції та поширення шкідливих організмів і оцінювати їхній вплив на фітосанітарний стан та якість продукції рослинного походження

СК8 — Здатність організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю за дотриманням регламентів переміщення об'єктів регулювання через державний кордон та карантинні зони, враховуючи специфіку поштових та пасажирських перевезень та методики інспектування посівів, продукції рослинного походження та інших об'єктів регулювання.

Програмні результати навчання

ПРН7 — Розробляти сезонні, короткострокові, довгострокові прогнози на підставі даних, особливостей біологічного розвитку, розмноження і поширення шкідливих організмів.

ПРН8 — Планувати та управляти науково-дослідними, науково-технічними та/або виробничими проектами із захисту та карантину рослин і дотичних міждисциплінарних питань, базуючись на

усвідомленні сучасних тенденцій розвитку науки, техніки та суспільства.

ПРН9 — Розробляти, обґрунтовувати та застосовувати фітосанітарні заходи захисту до рослинних багатств країни і навколишнього середовища загалом від занесення та поширення небезпечних карантинних шкідливих організмів.

ПРН12 — Організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю, проводити експертну оцінку фітосанітарного ризику та приймати обґрунтовані рішення щодо безпеки переміщення об'єктів регулювання у міжнародній торгівлі та внутрішніх карантинних зонах

ПРН13 — Організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю, проводити інспектування та відбір проб об'єктів регулювання у різних режимах переміщення (експорт, імпорт, транзит), приймати обґрунтовані рішення щодо їх фітосанітарного стану та оформлювати відповідну документацію згідно з вимогами національного законодавства та МСФЗ

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Державне управління в сфері карантину рослин												
Тема 1. Державне управління у сфері карантину рослин: структура служби в межах країни, повноваження, завдання, напрямки діяльності у структурі сучасної служби	2	2	-	-	8.333333333333334	12.333333333333334	2	2	-	-	11	15
Тема 2. Фітосанітарні заходи: цілі, розробка, перегляд, внесення змін та прийняття фітосанітарних заходів	2	4	-	-	8.333333333333334	14.333333333333334	2	2	-	-	11	15
Тема 3. Посадові особи, які здійснюють державний контроль з карантину рослин: права, обов'язки	2	-	-	-	8.333333333333334	10.333333333333334	2	2	-	-	11	15
Разом за модулем 1	6	6	0	0	25	37	6	6	0	0	33	45

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 2. Зовнішній карантин рослин												
Тема 1. Фітосанітарний контроль об'єктів регулювання	2	6	-	-	12.5	20.5	2	2	-	-	11	15
Тема 2. Умови використання імпортової продукції рослинного походження в Україні	2	4	-	-	12.5	18.5	2	2	-	-	11	15
Разом за модулем 2	4	10	0	0	25	39	4	4	0	0	22	30
Модуль 3. Внутрішній карантин рослин												
Тема 1. Внутрішній карантин рослин: завдання, функції інспектора, законодавча база	1	12	-	-	8.333333333333334	21.333333333333336	2	2	-	-	11	15
Тема 2. Міжнародні стандарти, які стосуються загальних процедур: нагляду, огляду, встановлення вільних зон, вільних місць ділянок виробництва рослинної продукції. Інспектування об'єктів регулювання	1	-	-	-	8.333333333333334	9.333333333333334	2	2	-	-	11	15

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 3. Порядок запровадження та скасування особливого карантинного режиму. Організація і проведення обстежень на виявлення карантинних шкідливих організмів	2	2	-	-	8.333333333333334	12.333333333333334	2	2	-	-	11	15
Разом за модулем 3	4	14	0	0	25	43	6	6	0	0	33	45
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	14	30	0	0	75	119	16	16	0	0	88	120

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Державне управління у сфері карантину рослин: структура служби в межах країни, повноваження, завдання, напрямки діяльності у структурі сучасної служби	2
2	Тема 2. Фітосанітарні заходи: цілі, розробка, перегляд, внесення змін та прийняття фітосанітарних заходів	2
3	Тема 3. Посадові особи, які здійснюють державний контроль з карантину рослин: права, обов'язки	2
4	Тема 4. Фітосанітарний контроль об'єктів регулювання	2
5	Тема 5. Умови використання імпортової продукції рослинного походження в Україні	2
6	Тема 6. Внутрішній карантин рослин: завдання, функції інспектора, законодавча база	1
7	Тема 7. Міжнародні стандарти, які стосуються загальних процедур: нагляду, огляду, встановлення вільних зон, вільних місць ділянок виробництва рослинної продукції. Інспектування об'єктів регулювання	1
8	Тема 8. Порядок запровадження та скасування особливого карантинного режиму. Організація і проведення обстежень на виявлення карантинних шкідливих організмів	2
Всього годин		14

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порівняння карантинних і захисних заходів.Об'єкти регулювання	2
2	Особливий карантинний режим: порядок запровадження та скасування	2
3	Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів плодових, цитрусових культур та винограду	2
4	Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів квітково-декоративних та овочевих культур	2
5	Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів картоплі та інших технічних культур	2
6	Виявлення, локалізація та ліквідація шкідників у складських приміщеннях	4
7	Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних бур'янів	2
8	Підготовка та видача фітосанітарних і реекспортних фітосанітарних сертифікатів, їх оформлення	4
9	Визнання вільної зони	2
10	Визнання вільної ділянки виробництва	2
11	Розробка програми ліквідації карантинного шкідливого організму	2
12	Порядок імпорту, експорту, реекспорту та транзиту вантажів рослинного походження	2
13	Організація і проведення обстежень товарів і продукції, що надходить різними транспортними засобами	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Застосування ФСЗ до об'єктів регулювання	10
2	Підготовка, оформлення та облік фітосанітарної документації (Вільна зона та вільна ділянка виробництва)	10
3	Моніторинг посівів та насаджень на виявлення карантинних шкідливих організмів	10
4	Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 1	15
5	Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля №2	15
6	Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 3	15
Всього годин		75

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Захист лабораторних робіт
- Рейтингова оцінка / самооцінювання
- Презентація проекту
- Контрольна робота

Методи навчання:

- Лекційний виклад з інтерактивними обговореннями
- Практичні заняття з ідентифікації шкідливих організмів у лабораторних умовах
- Моделювання процесів фітосанітарного контролю
- Кейс-стаді для аналізу фітосанітарних ризиків та прийняття рішень
- Проектне навчання щодо розробки заходів карантину
- Групова робота з обговорення нормативно-правових аспектів
- Використання мультимедійних презентацій та відеоматеріалів для ілюстрації процесів

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Державне управління в сфері карантину рослин		
Лабораторна робота. Порівняння карантинних і захисних заходів. Об'єкти регулювання	ПРН 8, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 13. Модуль спрямований на ознайомлення студентів з організацією та проведенням державного управління і контролю у сфері карантину рослин. Студенти здобудуть знання щодо порядку проведення обстежень, оформлення фітосанітарної документації, а також навички планування та реалізації фітосанітарних заходів і контролю у різних режимах переміщення рослинних об'єктів.	20
Лабораторна робота. Порядок імпорту, експорту, реекспорту та транзиту вантажів рослинного походження		20
Лабораторна робота. Організація і проведення обстежень товарів і продукції, що надходить різними транспортними засобами		20
Самостійна робота. Застосування ФСЗ до об'єктів регулювання		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Зовнішній карантин рослин		
Лабораторна робота. Підготовка та видача фітосанітарних і реекспортних фітосанітарних сертифікатів, їх оформлення	ПРН 7, ПРН 9, ПРН 12. Модуль присвячений питанням зовнішнього карантину рослин, включає вивчення процедур підготовки та оформлення фітосанітарних сертифікатів, визнання зон та ділянок, а також розробки програм ліквідації карантинних шкідливих організмів. Студенти здобудуть навички підготовки документації, визначення зон вільних від шкідників та планування профілактичних заходів.	20
Лабораторна робота. Визнання вільної зони		20
Лабораторна робота. Визнання вільної ділянки виробництва		20
Лабораторна робота. Розробка програми ліквідації карантинного шкідливого організму		20
Самостійна робота. Підготовка, оформлення та облік фітосанітарної документації (Вільна зона та вільна ділянка виробництва)		10
Самостійна робота. Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 2		10
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Внутрішній карантин рослин		
Лабораторна робота. Особливий карантинний режим: порядок запровадження та скасування	ПРН 7, ПРН 9, ПРН 12. Модуль охоплює питання внутрішнього карантину, включаючи порядок запровадження та скасування карантинних режимів, локалізацію та ліквідацію вогнищ шкідливих організмів у різних культурах і об'єктах. Студенти здобудуть навички моніторингу, виявлення та ліквідації шкідників і шкідливих організмів у різних умовах.	15

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Лабораторна робота. Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів плодових, цитрусових культур та винограду		15
Лабораторна робота. Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів квітково-декоративних та овочевих культур		15
Лабораторна робота. Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних шкідливих організмів картоплі та інших технічних культур		15
Лабораторна робота. Виявлення, локалізація та ліквідація шкідників у складських приміщеннях		10
Лабораторна робота. Виявлення, локалізація і ліквідація вогнищ карантинних бур'янів		10
Самостійна робота. Моніторинг посівів та насаджень на виявлення карантинних шкідливих організмів		10
Самостійна робота. Самостійний тренінг щодо засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 3		10
Всього за модулем 3		100
У межах навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин рослин» результати навчання, набуті в неформальній освіті, визнаються в обсязі не більше як 10% загального обсягу кредитів, передбачених навчальною дисципліною. При проходженні курсів "FAO elearning Academy" (Академія електронного навчання ФАО) https://elearning.fao.org/course окремі теми або розділи перезараховуються. Для цього необхідно надати сертифікат проходження курсу (безкоштовні) FAO. 2022. Phytosanitary Export Certification System // https://elearning.fao.org/mod/url/view.php?id=7930&forceview=1		
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=393435>);

Рекомендовані джерела інформації

1. Сикало О.О., Чернега Т.О. Зовнішній і внутрішній карантин рослин, навчальний посібник, 2021. НУБіП Україн1и. 307 с.
2. 3. Сикало О.О., Чернега Т.О. Зовнішній і внутрішній карантин рослин, робочий зошит, 2020
3. 4. Сикало О.О., Чернега Т.О. Зовнішній і внутрішній карантин рослин Методичні рекомендації до проведення ділової гри. 2020 р.
4. 1. Закон України «Про карантин рослин», прийнятий Верховною Радою України 30 червня 1993 р. № 3348-ХІІ. Та наступні його редакції.
5. 2. Глосарій фітосанітарних термінів, Додаток № 1: Керівництво за інтерпретацією і застосуванням концепції офіційної боротьби з регульованими шкідливими організмами, 2001 .ФАО, Рим.
6. 3. Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997 .ФАО, Рим .// https://www.eppo.int/ABOUT_EPPO/convention/EPPO_Conv_ru.pdf
7. 4. МСФЗ № 1. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів у міжнародній торгівлі, 2006. ФАО, Рим.
8. 5. Конвенція про біологічне різноманіття [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>. Заголовок з екрану.
9. 6. ЄОКЗР (2011) Стандарт ЕОКЗР РМ 1/2 (8). «Переліки Е\ЄОКЗР А1 і А2 шкідливих організмів, що мають значення для регулювання у якості карантинних шкідливих організмів».

У кн.: «Стандарти ЄОКЗР серії РМ 1 – Загальні фітосанітарні заходи», с. 5-17, ЄОКЗР, Париж (Франція).

0. Європейська організації з карантину і захисту рослин (ЄОКЗР) – Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards.
1. ФАО – Режим доступу: <https://www.ippc.int/ru/publications/76/>
2. Сайт Держпродспоживслужби України – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/>
3. Фітосанітарія, контроль у сфері насінництва та розсадництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva>
4. Міністерство аграрної політики та продовольства – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>
5. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-pesticidiv-i-agrohimikativ-dozvolenih-do-vikoristannya-v-ukraini-dopovnennya-z-01012017-zgidno-vimog-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-21112007--1328.html>
6. ПЕРЕЛІК регульованих шкідливих організмів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text>
7. ПОРЯДОК офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE36152.html
8. Діагностичні протоколи – Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards/pm7_diagnostics
9. Стандарти з аналізу фітосанітарного ризику – Режим доступу: https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/pract_activities